

statte Slutningen af det kinesiske Forslag med følgende Udtalelse:

»Ethvert Medlem af Folkeforbundet er berettiget til at henlede Forsamlingens Opmærksomhed paa en Traktat, som efter dets Skøn er blevet uanvendelig, og Forsamlingen fremkommer, efter paa sædvanlig Maade at have fastslaaet, om Henstillingen kan modtages, med en Meningstilkendegivelse om selve Sagen, naar denne har været henvist til vedkommende kompetente Udvalg«.

Baker (Storbritannien) sluttede sig til Rolin. Artikel 19 kunde meget vel anvendes paa Traktaterne med Kina; men Forhandlingerne mellem Magterne og Kina forløb jo heldigvis saaledes, at det ikke var nødvendigt at ty til Artikel 19. Han kunde i og for sig godt gaa med til Nedsættelsen af et særligt Studieudvalg, men tvivlede om dets Betimelighed. Han foreslog Sagen henvist til Underudvalg, hvilket vedtoges. I Betragtning af Sagens Vigtighed fik dette en meget omfattende S sammensætning, idet det kom til at bestaa af Adatci (Japan), Baker (England), Cot (Frankrig), Pilotti (Italien), Benes (Czekoslovakiet), Rolin (Belgien), Chao-Chu-Wu (Kina), Koch-Weser (Tyskland), Apponyi (Ungarn), Villegas (Chile) og Costa du Rels (Bolivia).

Underudvalget enedes efter længere Forhandlinger om det nedenfor i Bilag 5, Sp. 3857 aftrykte Forslag, der derefter vedtoges uændret af Forsamlingen. Ved Behandlingen i 1. Udvalg afgav Polens og den lille Ententes Repræsentanter en Række Erklæringer af politisk Interesse. *Rostworowski* (Polen) udtalte saaledes, at han kunde stemme for Forslaget, fordi det holdt sig indenfor Rammen af Artikel 19. *Antoniade* (Rumænien) erklærede, at han kunde gaa med til Forslaget i Betragtning af, 1) at Artikel 19 ikke var til Hinder for en loyal Anvendelse af Artikel 10, 2) at der var en betydelig Forskel mellem det oprindelige kinesiske Forslag og det af Underudvalget

udarbejdede, 3) at Forslaget ikke gik ud over selve Ordlyden af Artikel 19, hvis Udtryk den indskrænkede sig til at gen- tage. Paa Jugoslaviens Vegne meddelte *Fotitch*, at den serbisk-kroatisk-slovenske Delegation var af den Opfattelse, at det kinesiske Forslag ikke kunde være Genstand for Forsamlingens Beslutning, eftersom det ikke indeholdt nogen Ændring af Artikel 19 eller tog Sigte paa et konkret Tilfælde. paa hvilket denne Bestemmelser kunde bringes til Anvendelse. Men da Underudvalgets Forslag ikke gik udenfor Rammerne af Artikel 19, havde man ingen Betænkelighed ved at stemme for det. *Heidrich* (Czekoslovakiet) udtalte, at han ikke vilde modsætte sig Forslaget, da det intet føjede til Artikel 19 og ikke gav nogen Fortolkning af samme. *Villegas* (Chile) fremhævede, at det tydeligt fremgik af Forslaget, at »Forsamlingen ikke selv kunde skride til en ny Undersøgelse af en Traktat, som man paa- stod var blevet uanvendelig, men kun kunde tage en Beslutning i Henhold til Pagtens Artikel 5, med det ene Formaal at rette den i Artikel 19 omhandlede Henstilling til de direkte interesserede Stater, en Henstilling, som disse Staters Regeringer kunde antage eller afvise. Denne efter Artikel 19 eneste mulige Aktion kan efter samme Artikels kategoriske Udtryk kun ske »fra Tid til anden«, d. v. s. naar Undtagelsesforhold har medført en fuldstændig Forandring i den Tingenes Tilstand, som bestod ved en Traktats Afslutning, og saaledes har gjort dennes fortsatte Anvendelse til en ren Umulighed«. Den italienske Delegerede *Pilotti* valgtes til Ordfører i Forsamlingen. I den vedtagne Beslutning er der ikke Tale om et særligt Udvalg til Undersøgelse af Midlerne til at iværksætte Artikel 19, men kun om en Erklæring, der i det store og hele indskrænker sig til Artikel 19's Ordlyd. Men ved selve Spørgsmaalets Rejsning er et meget vigtigt Problem sat paa Dagsordenen.